

Agrarni budžet za 2010.

Malo para za sva usta

Autor: Katarina Marković

<http://www.emportal.rs/zines/ekonomist/104923.html>

U trenutku kada se državni budžet uveliko kuje, zastupnici paora u Ministarstvu poljoprivrede još uvek nisu ni otpočeli pregovore sa Ministarstvom finansija. Stoga je pitanje da li će za svoj resor uspeti da „odlome“ poželjnih pet odsto nacionalnog budžeta, kako bi zadovoljili i sitne i krupne proizvođače. Malo je optimista koji veruju u ovakav scenario

Izdvoji li se za agrar u 2010. manje od 40 milijardi dinara, proleću se neće obradovati ni jedan poljoprivrednik.

Ni ostali agrarni analitičari neće sa puno optimizma očekivati narednu berbu ukoliko podsticaji i subvencije za agrar budu manje od pet posto ukupnog budžeta Srbije. Ako je za utehu, ovakve statističke procene dele i oni koji će u ime paora nastojati da dobiju što veći deo budžetskog kolača.

Naime, u pisanoj izjavi koja je Ekonom:east magazinu dostavljena iz Ministarstva poljoprivrede navodi se da su „realne potrebe domaće poljoprivrede šest odsto ukupnog budžeta“. Manje ohrabrujuće, međutim, zvuči priznanje da još uvek nisu otpočeli pregovori sa Ministarstvom finansija o agrarnom budžetu, iako se budžet za 2010. uveliko kuje.

Na sednicama Vlade poljoprivreda nikada nije stavljana na neko perspektivno mesto, pa ne treba ni očekivati da u 2010. agrarni budžet bude pet odsto ukupnog, što bi bilo neophodno
Zaharije Trnavčević

Uzme li se u obzir da su u ovoj godini, sa oko 16 milijardi dinara, ili samo 2,2 odsto ukupnog budžeta, poljoprivrednici jedva spajali kraj s krajem, ne čudi što nestrpljivo očekuju dogovor u Nemanjinoj ulici. Bojazan da bi poljoprivreda na listi prioriternih resora ponovo mogla ostati na začelju prisutna je kod većine sagovornika Ekonom:easta.

“Na sednicama Vlade poljoprivreda nikada nije stavljana na neko perspektivno mesto, pa ne očekujem da će to biti slučaj ni ovoga puta. Stoga ne treba ni očekivati da agrarni budžet bude pet odsto ukupnog budžeta za 2010, što bi bilo neophodno”, kaže Zaharije Trnavčević, novinar koji je propratio rad preko deset resornih ministara.

Uveravanja i statistika

Da li bi, poučeni lošim iskustvom, paori da “zagrizu” i više nego što je Ministarstvo finansija u stanju

da im dodeli, Ekonom: east nije uspeo da sazna u kabinetu Diane Dragutinović. Istini za volju, ministarka finansija je nedavno izjavila kako će prilikom krojenja budžeta za narednu godinu, poljoprivreda biti među prioritetima kada je reč o državnim subvencijama. Istovremeno, Mlađan Dinkić, ministar ekonomije i regionalnog razvoja nedavno je za Ekonom: east najavio da će podsticaji u agraru 2010. biti veći nego ove godine, ali nije želeo da precizira o kojoj sumi je reč. Ako se uz sve to ima u vidu i procena premijera Mirka Cvetkovića da bi agrar mogao usporiti ovogodišnji pad BDP-a, moglo bi se zaključiti da će politička elita ipak ubuduće biti obazrivija prema seljacima.

Proizvođači tvrde da ih država tera da traže rupe u zakonu i da više problema imaju sa papirima nego sa obradom zemlje

Oni koji ne slušaju uveravanja, skloniji su statistici. Učešće podsticaja i subvencija za agrar u ukupnom bužetu od 2004. do 2009. više je nego prepolovljeno, jer je smanjeno sa 5,3 na 2,2 odsto. Zbog toga se mnogi agrarni analitičari ne nadaju da će u narednoj godini poljoprivredna kasa biti punija.

Pavle Nenadović iz Vognja, rekorder u proizvodnji kukuruza i soje, ulaže mnogo više i rada i novca od ratara koji na svojim imanjima ostvaruju prosečne prinose. S obzirom na to da obrađuje 400 hektara, najveći problem Nenadovića je što se subvencije daju samo proizvođačima koji imaju do 100 hektara. „Država nas tera da tražimo rupe u zakonu i više problema imamo sa papirima nego sa obradom zemlje“, priča on. Pri tome ne dovodi u pitanje da li bi trebalo da prima subvencije po hektaru obradive površine. Štaviše, predlaže da se u narednoj godini iznos od 12.000 poveća na blizu 20.000 dinara po hektaru.

Mali i(li) uspešni

Za one koji imaju i manje zemlje i niže prinose od Nenadovića ni u jednom trenutku nije ni postojala bojazan da li će bili isključeni iz sistema podsticaja. Pre bi se moglo reći da je politika aktuelnog ministra Saše Dragina više usmerena ka sitnim, nego krupnim proizvođačima, posebno tajkunima.

U najvećem domaćem proizvođaču hrane, Delta agraru, kao veliku nepravdu procenjuju opredeljenje države da se krupni ne stimulišu. „Agrarni budžet ne treba da pravi razliku između velikih i malih, nego između uspešnih i neuspešnih. Ne može se subvencionisati proizvodnja pšenice od tri tone po hektaru bez obzira što se na taj način održava socijalni mir. Stimulacije bi trebalo da budu po kvalitetu ili po prinosu. Ako neko obrađuje 15.000 hektara to ne znači da treba da bude izuzet iz subvencija“, kaže za Ekonom: east Dejan Jeremić, direktor Delta agrara. On navodi da se u Hrvatskoj ne pravi razlika među proizvođačima, tako da se podstiču i najjači igrači.

Kome bi trebalo dodeliti novac i po kojim kriterijumima, velika je dilema u domaćoj agrarnoj javnosti. Pošto je kolač mali, i kritike na račun zanemarivanja krupnih su manje. Ako agrarna kasa bude punija, u Delta agraru kažu da bi bilo

Uporedna analiza agrarnog budžeta

godina	U milionima dinara	Učešće u ukupnom budžetu Srbije (u %)
2003.	8.305	2,6
2004.	18.060	5,0
2005.	16.270	4,1
2006.	23.593	4,7
2007.	21.410	3,6
2008.	22.429	3,4
Rebalans 2008.	27.636	4,0
2009.	20.494	2,7
Rebalans 2009.	15.964	2,2

Ima: SPC/DEV

Šta je potrebno srpskim poljoprivrednicima

Vođstvo i povratnost

Vođstvom i povratnostima najviše je stalo da se iz agrarnog budžeta za narednu godinu dodeli više novca za: unapređenje primarne vođstvene i povratne proizvodnje kao i investicione stimulacije. U Zajednici za vođe i povratnost kažu da su im neophodna veća budžetska sredstva za inoviranje, protivgradnu odbranu, unapređenje globalnog standarda bez koga je nemoguće privući u EU i Rusku Federaciju. Matinjima su „najgore“ povratne kredite ne bi li naposljetku isporučili hladnjače i rešili sporove sa predačima. U Utuhlenju Vitanet iz Avija kažu da je to jedini opel iz ove stranke koji bi radilici trebalo da uzmu u obzir prilikom sastavljanja budžeta.

Stočarstvo

Otvoreni zahtev za 2010. manje bi da bude povećanje osnovnog stada i poboljšanje njegovog kvaliteta. „Tajnije, da se poveća broj prikladnih junica i krava: mazaru simentalske rase i da se mala krava ostavljaju za tov. Stimulacije amonitnih gnojiva veći postaju kao agrarna mera, ali bi u 2010. trebalo dati više podsticaja za simentaliku rasu goveda“, kaže Milan Prodan, sekretar za agrar u PIS-u. Poželjno je i jači finansijski podršku farmara koji imaju veći broj gnojiva, ne bi li investirali u farme i povećali uverenost proizvođača.

Žemljoradnja

U 2009. žemljoradnja gotovo da i nisu iskoristili u puni stepen: namenjajući agraru, jer im nisu dodeljene subvencije. Oni, dakle, imaju subvencije za invest. ali ih ne koriste jer u EU nemaju što da invest. a dogovor između zemljara CEFTA jeste da njene države ne mogu ovaj benefit da koriste. Stoga se u Zajednici žemljoradnja nadaju da će se u budžetu za 2010. i za ovaj agrarni grom naći novca.

Ratarstvo

Deo budžeta za 2010. trebalo bi rezervirati za povratne kredite za nabavku duževa, semena i goriva. Pored subvencionisanih kredita, u narednoj godini radari očekuju i veće subvencije po hektaru. Proizvođači tvrde da je 12.000 dinara po hektaru nepodnožljiv nivo subvencije, te da bi subvencije u 2010. mogle da iznose bar 18.000 dinara. Za njih su poželjne i stimulacije za ostvareni prinos, među su svesni da je toliko odlike na dugačkom listu.

logično da se i ovom poljoprivrednom preduzeću dodeli deo.

Subvencije ili investicije

Dileme, međutim, nema da je dosadašnja agrarna politika bila ponajviše socijalnog, a ne razvojnog karaktera. Sa budžetom od 16 milijardi dinara i jednom dominantnom merom koja podrazumeva 12.000 dinara po hektaru samo registrovanim gazdinstvima, koja plaćaju penziona i socijalno osiguranje, krupnije pomake u proizvodnji niko nije ni očekivao.

Učešće agrarnog u ukupnom budžetu je od 2004. do 2009. Više nego prepolovljeno, jer je smanjeno sa 5,3 na 2,2 odsto. Zbog toga se mnogi proizvođači ne nadaju da će u 2010. poljoprivredna kasa biti punija

Učešće agrarnog u ukupnom budžetu je od 2004. do 2009. Više nego prepolovljeno, jer je smanjeno sa 5,3 na 2,2 odsto. Zbog toga se mnogi proizvođači ne nadaju da će u 2010. poljoprivredna kasa biti punija

izdvajanja bi, prema njegovim nekomercijalnim gazdinstvima.

„Okolo 55.000 ljudi trenutno dobija pomenuta sredstva. To je vrlo loše jer budžet ne služi svojoj svrsi ako svaki 15-ti poljoprivrednik dobija sredstva iz njega. Pare treba dati u investicije, u izgradnju hladnjača, farmi, kao i u subvencije inputa tako da svako ko ima zemlju može da dobije jeftinije gorivo ili đubrivo“, objašnjava za Ekonom: east bivši ministar poljoprivrede Goran Živkov u čije je vreme agrarni budžet iznosio oko pet odsto ukupnog budžeta. Treći nivo budžetskih rečima, trebalo usmeriti na kredite, a četvrti nameniti

Da su ove jeseni seljaci mogli podizati povoljne kredite za kupovinu materijala za setvu, sigurno je da Srbiji ne bi pretela opasnost da naredne godine uvozi pšenicu, poručuju stručnjaci Instituta za ratarstvo i povrtarstvo u Novom Sadu.

Ako u državnoj kasi ne bude više para za poljoprivrednike, pašće u vodu i sve nade o povećanju konkurentnosti domaćih proizvođača sa evropskim kolegama, naročito pred ulazak u EU. Kao ilustrativan Živkov navodi **primer Hrvatske koja za 1,2 miliona hektara izdvaja oko 600 miliona evra subvencija, dok srpski proizvođači za tri miliona hektara dobijaju trećinu hrvatskih subvencija.**

Da bi bili ravnopravni sa proizvođačima iz okruženja, domaći paori moraju dobiti i adekvatno poslovno okruženje. Stoga bi, kažu naši sagovornici, budžet trebalo da rešava suštinske probleme, a ne da se opredeli za jednu meru koja ne daje efekte. Suštinski problem za domaće proizvođače, bili oni malinari, povrtari ili ratari jeste odnos na liniji proizvođač- otkuplivač. Voćari i povrtari iščekuju izgradnju javnih skladišta u kojima će moći da čuvaju svoju robu. Ratari, bez obzira što skladišnih kapaciteta za žito u Srbiji ima dosta, očekuju da se veći broj skladišta proglaše za „javna“, jer ih u tom slučaju mlinari ne bi mogli uslovljavati.

Pare bi trebalo usmeriti u investicije, izgradnju hladnjača i farmi, kao i u subvencije inputa tako da svako ko ima zemlju može da dobije jeftinije gorivo ili đubrivo

Goran Živkov

Da li zato što je rekorder, ali Pavle Nenadović nema problema sa otkuplivačima. Sledeće godine će zasejati više pšenice, jer ima izuzetnu saradnju sa jednim mlinom iz Rume, koji će mu sigurno

otkupiti žito. „Moja roba ide za sigurnog kupca ako ga veliki ne slome. Jer ne može se niko boriti protiv nekih dominantnih igrača, koji su u svim porama društva“, priča ovaj ratar.

Ostali ratari verovatno ne moraju biti rekorderi, ali prema respektabilnim igračima i mlinari imaju drugačiji odnos. Zato poljoprivrednici u ovom trenutku ne gledaju u nebo, već su im oči uprte u Vladu Srbije, ne bi li im država pomogla da dovoljno porastu, da se onda i oni pitaju za nešto.